

Muzeji i razvitak lokalnih zajednica u Hrvatskoj nakon domovinskog rata

Ivo Maroević

Filozofski fakultet, Zagreb

Sažetak

Rat koji je nedavno harao Hrvatskom ošteti je i dobrim dijelom uništio prirodnu i kulturnu okolinu, gospodarske i infrastrukturne objekte. Bitno se promijenio izgled prostora. Velike patnje i žrtve ljudi potencirane su preseljavanjem i gubitkom zavičajja. Istovremeno se zbiva proces tranzicije, privatizacije i stvaranja vlastite nove države. Gubitak tradicionalne prostorne i društvene okoline i povratak u zavičaj kojega često više nema i koji se najčešće svodi na novu tipsku kuću s tipskim namještajem ili pak novo naseljavanje u krajeve gdje su živjeli neki drugi ljudi, jer je povratak u vlastiti zavičaj nemoguć ili nerealan, otvaraju specifične probleme u razvoju lokalnih zajednica gotovo u svim regijama Hrvatske.

Muzeji kao jedni od nosilaca kulturnog identiteta lokalnih ljudi odigrali će značajnu ulogu u procesima reintegracije ljudi u prostor i stvaranja novog identiteta. Muzejske se zbirke, tamo gdje ih nema ili ih nije bilo, početi će se stvarati od stvari koje pridonose osjećaju zajedništva među ljudima. Muzeji koji su postojali vraćaju se u svoje sredine i počinju nanovo djelovati. Oni će prikupljati novi materijal koji će svjedočiti o promjenama u prirodnom, društvenom i kulturnom ambijentu njihove sredine. Gostovanja izložbi, društveni događaji otvaranja izložbi, uređivanje pojedinih lokaliteta, komuniciranje poruka baštine na nove načine omogućit će nove veze među ljudima. Afirmirat će se veličina malenih stvari, njihovo potvrđivanje i vezanost uz svakodnevnicu. Prenesene u muzejski medij postat će pravim sojednočanstvom vremena.

Ključne riječi: domovinski rat, lokalna zajednica, muzej

Rat koji je harao Hrvatskom većim ili manjim intenzitetom od 1991. do kolovoza 1995. god. ostavio je za sobom pustoš u mnogim njezinim krajevima. Razorena su brojna sela i manja naselja u krajevima u kojima su se vodile ratne operacije. Uništavani su povijesni gradovi i sela, da spomenemo samo Dubrovnik kao grad spomenik, upisan u Popis svjetske kulturne baštine. Razarane su povijesne građevine, ponajprije crkve i samostani, na područjima pod dugotrajnom okupacijom. Izmijenjen je izgled mnogih regija. Podivljala je vegetacija i postupno je nestajao kultivirani krajolik jer ga ljudska ruka nije njegovala niz godina. Postavljene su tisuće i tisuće mina koje su onemogućavale povratak ljudi u pojedine predjele. Ta razarajuća djelatnost koja je mijenjala lice zemlje, koja je gradove pretvarala u kulise za scenografiju filmova strave i užasa, a povijesne gradove ili njihove dijelove, poput Vukovara, Pakraca, Lipika, Kostajnice, Gospića, Karlovca ili Otočca, u hrpe ruševina ili stravične ostatke nagorjelih zidova, »masakriranih« proćelja i uništenih inventara kuća i crkava, bitno je izmijenila sliku kulturne okoline i civilizacijski okvir života ljudi kojima je to bio zavičaj. Prestanak rada arhivâ, knjižnica i muzejâ, evakuacija i u mnogo slučajeva propadanje, uništavanje ili odnošenje njihove građe, oštećenje ili razaranje njihovih zgrada i ostalih prostornih resursa, pridonijelo je gubitku kolektivnog pamćenja i onih veza s proš-

lošču koje su se uspostavljale slijedom djelovanja spomenutih institucija. Pridodamo li tome uništenje i nestanak gospodarskih resursa, tvornica i ostale gospodarske i energetske infrastrukture, vidjet ćemo da je rat u tim krajevima uništio sve moguće okvire života, kako onog koji se oslanjao na kulturu prošlosti tako i onog koji je gradio prosperitet u budućnosti. Taj prostorni i kulturni okvir života – što ga je činio prirodni prostor i materijalni svijet koji se u njemu razvio tijekom povijesnih zbivanja, bez obzira na to koliko su ga ljudi prepoznavali i osjećali – dobrim je dijelom nestao. Uvjeti pak za ponovnu uspostavu adekvatnog kulturnog okvira i funkcioniranje života također su nestali i vrlo se mukotrpno uspostavljaju.

Ljudi, pak, koji su bili korisnici prostora i baštinici kulturnih dobara i prirodnih resursa, koji su obitali u tom prostoru (koristeći njegove prednosti i razlikujući njegove posebnosti), pretrpjeli su velike nevolje i zlostavljanja. Tisuće mrtvih i deseci tisuća ranjenih ljudi, stotine tisuća izbjeglica i prognanika, razdvojene i prorijeđene obitelji učinile su rat na ovim prostorima dvostruko pogubnim. Pojam »etničkog čišćenja« pojavio se kao novi termin koji je pogađao cijele krajeve i velike skupine ljudi podvrgavao nasilnom odlasku iz njihova zavičaja. Taj je pojam podrazumijevao prisilno iseljavanje ljudi, ubijanje, silovanje i zastrašivanje, ali usporedo i uništavanje njihovih tragova u prostoru, poput povijesnih zgrada, crkava, groblja i cjelokupnog kolektivnog pamćenja vjerskog i nacionalnog predznaka. Ljudske patnje, nestanak zavičaja i gubitak volje za povratkom otvorili su nove probleme u obnovi i razvitku onog dijela zemlje koji je bio izvrnut ratnim razaranja ili pod dugotrajnom okupacijom.

Treća promjena koja se istodobno zbivala na tlu Hrvatske bio je proces tranzicije iz socijalističkog u demokratsko društvo, iz dirigiranog i planskog u tržišno gospodarstvo, proces privatizacije zajedničkog tzv. društvenog vlasništva i proces stvaranja vlastite nove države na ruševinama negdašnje federativne Jugoslavije. I ova je promjena bitno utjecala na promjenu načina života, na raslojavanje u društvu i na intenziviranje različitosti u gospodarskoj podlozi življenja. Iako se ovakve promjene već osjećaju i na ratom pogođenim dijelovima Hrvatske, one su bile očiglednije u dijelovima koji nisu bili izravno ugroženi ratnim razaranja.

Proces promjene kulturnog identiteta ljudi nakon prisilnog preseljavanja i promjene mjesta boravka, suočavanje s novom prirodnom, kulturnom i društvenom okolinom, dramatične promjene mjesta života (selo – grad, individualna kuća – stan u velikoj zgradi, vlastito – tuđe, velika kuća – hotelska soba i sl.) doveli su do bitnih promjena u svijesti ljudi. Gubitak tradicionalne prostorne i društvene okoline i povratak u zavičaj – kojeg često više nema (ili barem ne onakvog kakav je u svijesti i pamćenju) i koji se najčešće svodi na novu tipsku kuću s tipskim namještajem ili pak na novo naseljavanje u krajeve gdje su živjeli neki drugi ljudi, jer je povratak u vlastiti zavičaj nemoguć ili nerealan – otvaraju vrlo specifične probleme u razvitku lokalnih zajednica u gotovo svim regijama Hrvatske.

Iako toga još nisu svjesne, jer u ovom trenutku mnoge od njih rješavaju vitalne probleme smještaja, komunalne i energetske infrastrukture i stvaranja elementarnih uvjeta za život, lokalne će se zajednice uskoro morati pozabaviti problemima koji nailaze kasnije. Tu će svoje mjesto ponovno naći kulturni identitet, kolektivna memorija, prostorni identitet novog ili obnovljenog zavičaja, što će jedino omogućiti stvaranje novog zajedništva među ljudima i osjećaj pripadnosti toj i takvoj sredini.

Muzeji, posebice opći, bili oni lokalni ili regionalni, kao jedni od nosilaca kulturnog identiteta lokalnih ljudi, opet moraju odigrati vrlo značajnu ulogu u procesima re-integracije ljudi u prostor i stvaranja novog identiteta. Što muzeji mogu učiniti? Muzeji su mjesta gdje ljudi mogu naći i upoznati duboke korijene povijesti i tradicije, prirode i umjetnosti, kraja u kojemu žive. U muzejima materijalni svijet prošlosti utječe na život ljudi, čineći ih svjesnima duge prisutnosti na tom tlu. Oni koji su starosjedioci, tamo će naći svoje korijene, iako često u modificiranu ali ipak prepoznatljivom stanju, a došljaci će se upoznavati sa sredinom u koju su došli. Oni će svoje ponašanje i kulturne navike postupno prilagođavati novoj sredini, ne zanemarujući neke od osobina i navika koje su im imanentne. Tako će se u toj novoj sredini stvarati neki novi amalgam, koji će rezultirati osjećajem pripadnosti ili pak novog identiteta. Novi će stanovnici time ući u dugotrajan proces adaptacije novoj prirodnoj i kulturnoj okolini te međusobnog upoznavanja i prilagođavanja. Oni su dužni naučiti što je više moguće o svojem novom zavičajju, ne zanemarujući ono što su sa sobom donijeli. Oni se moraju međusobno povezati kao nova mala kulturna cjelina, bez obzira na različito podrijetlo.

U tom će procesu veliku ulogu morati odigrati škole, knjižnice, kulturno-umjetnička društva i druge kulturne institucije, svaka na svoj način. Muzeji, pak, na vrlo specifičan način, jer je njihov govor drukčiji od govora učitelja, knjige ili pjesme, kazališta ili plesa. Njihov je jezik donekle apstraktan, iako počiva na konkretnom materijalu. Muzeji zapravo nude na osobiti način protumačenu istinu o tlu i sredini u kojoj djeluju. Da bi muzeji u tome uspjeli, ljudi trebaju razumjeti jezik, govor i značenje stvari. A upravo su stvari te koje su uništene, odnesene, odbačene ili ostavljene u ovom ratu. Novi ljudi sa sobom donose i nove stvari. Muzeji su tu da ostvare suživot stvari, koje nisu izgubile smisao. Oni su tu da odgovore na nove izazove.

Što muzeji mogu učiniti da bi odigrali tu svoju novu povijesnu ulogu? Najprije se moraju odreći tradicionalnog pristupa onom dijelu posla u kojemu se tijesno integri- raju s okolinom u kojoj djeluju. To se odnosi s jedne strane na prikupljanje građe, a s druge strane na njezino komuniciranje. Čuvanje i proučavanje građe nisu u tolikoj mjeri podložni promjenama. Sada se u tim hrvatskim krajevima treba u doslovnom smislu riječi početi prikupljati materijalni svijet sadašnjosti, koji će u nekim svojim segmentima sadržavati i dio svijeta prošlosti.

Muzejske se zbirke, tamo gdje ih nema ili ih nije ni bilo, trebaju početi stvarati od stvari koje pridonose osjećaju zajedništva među ljudima. Treba prikupljati tragove prošlosti, svjedočanstva rata, požrtvnosti i ljudske hrabrosti, kao i stvari koje su ti novi ljudi donijeli sa sobom da bi tvorile vezu s krajem iz kojeg su došli. Mrtve stvari prenose žive poruke putem muzeja kao medija. Muzeji oživljuju stvari i daju im priliku govoriti.

Muzeji koji su postojali i imali organizirane zbirke pa su ih deponirali, evakuirali ili sklonili na sigurnije mjesto, vraćaju se u svoje sredine i počinju nanovo djelovati. Oni ne mogu nastaviti svoj rad kao da se ništa nije zbililo. Uvažavanjem nove strukture lokalne zajednice u kojoj djeluju, uočavanjem promjena koje su se zbile u prostoru, oni će uskoro početi prikupljati novi materijal koji će svjedočiti o promjenama u prirodnom, društvenom i kulturnom ambijentu njihove sredine. Taj će materijal biti komplementaran onom materijalu koji je činio fundus muzeja prije nego što su ratom uzrokovane nedaće prohujale tim krajem.

Zanimljiv se primjer zbio s Muzejom grada Vukovara. On nije bio evakuiran, već se i danas nalazi na onom dijelu Hrvatske koji još nije integriran u hrvatski državni

korpus. Tamo je sada privremena uprava UN-a, tzv. UNTAES. Dobar dio njegova fundusa premješten je tijekom okupacije u Srbiju (Novi Sad, Beograd). Upravo sa željom da se ne prekine kontinuitet muzeja u Vukovaru, u Zagrebu je tijekom Domovinskog rata osnovan Muzej Vukovara u progonstvu. Tom su muzeju mnogi umjetnici podarili svoja umjetnička djela kao залог neprekinutosti trajanja te institucije. Vučedolska golubica s prapovijesnog nalazišta kraj Vukovara, postala je simbolom trajanja razorenoga grada. U ovom je trenutku muzejska ideja u Vukovaru ideja kontinuiteta, otpora i obnove. I taj će muzej – kad se nanovo otvori u Vukovaru – nužno biti drukčiji. On će i dalje svojim fundusom (kad se vrati i u mjeri u kojoj se vrati) svjedočiti o trajanju Vukovara u povijesnom smislu, ali će fundusom svojeg prognaničkog vremena svjedočiti i o ratu, o herojstvu Vukovara, o gradu koji je postao simbolom Domovinskog rata, o razaranjima i sudbinama onih koji su nestali. On će sasvim sigurno svjedočiti i o procesima obnove, kada ona započne. Prikupljat će tragove onoga što se neće moći obnoviti a što je preostalo kao materijalni ostatak. Njegovat će sliku i karakter Vukovara i njegovih stanovnika u ovim njegovim najtragičnijim povijesnim mijenama.

Komuniciranje poruka putem sakupljene građe uvijek je bilo i ostat će jedan od najvažnijih oblika muzejskoga rada koji se najočitije manifestira u javnosti. Oblikovanje poruka i snaga izložbenog komunikacijskog medija jest ona snaga koju muzej ima da bi djelovao u javnosti i time oblikovao dio kolektivnog identiteta neke sredine.

Muzeji u ratom pogođenim dijelovima Hrvatske morali bi iskoristiti tu šansu da dokažu nezamjenjivost vlastitog poslanja. Bez obzira na moguću kvalitetu interpretacije i načina izlaganja, što ovisi o raspoloživom prostoru, opremi i novčanim sredstvima, muzeji moraju preuzeti svoju ulogu u interpretaciji građe i sredine u kojoj žive. Neke od muzejskih zbirki i institucija već su započele izlagati svoju građu i tumačiti povijesne i kulturne okvire sredine u kojoj djeluju. Gostovanja izložbi iz drugih središta ukazuju ljudima da njihov kraj nije zaboravljen, a ujedno stvaraju naviku posjećivanja izložbenih prostora. Primjer otvorenja usporedne izložbe kineskih slika krajolika i ratom razorenih hrvatskih krajolika slikarice N. Žiljak, kojoj sam u povodu Dana europske baštine nedavno pribivao u Pakracu, dobar je primjer. Ove su izložbe u zgradi stare barokne pakračke vijećnice, koja u ratu nije stradala, potaknule dolazak ljudi u te prostore, a gradsku upravu na osnivanje lokalnog muzeja.

Otvaranja izložbi uz ostalo su i društvena zbivanja u kojima ljudi rado sudjeluju. To su i oblici društvenog komuniciranja. Ljudi se vole na izložbama družiti, vidjeti stvari koje poznaju ili prepoznaju i žele se s njima poistovijetiti. Uz male edukativne segmente pomoću kojih se može ostvariti spona između prošlosti i sadašnjosti, izložba može potaknuti razgovor o srodnostima i različitostima sredina iz kojih su ljudi došli u ovu, za njih novu sredinu. Izložbeni prostor tako postaje svojevrsno žarište okupljanja i stvaranja novog identiteta.

Jačanjem gospodarske podloge lokalnih zajednica, i eventualno uz pomoć međunarodne zajednice, mogli bi se razviti i drugi oblici komuniciranja muzejskih poruka. Publikacije o lokalnim vrijednostima proširile bi vidokrug ljudi. Videoprogrami i programi na CD-romu mogli bi s vremenom ući u domove onih koji su ih sposobni konzumirati. Takav virtualni muzej mogao bi iskazivati svoje poruke i u nekom od drugih kulturnih žarišta lokalne zajednice. Uređivanje pojedinih lokaliteta gdje se sačuvala povijesna memorija u prostoru, obnova naselja i povijesnih sklopova kuća ili ruralnih i urbanih jezgri u koje bi bila ugrađena svijest o potrebi zaštite i praktična interpretacija tih vrijednosti, potaknut će ljude na identificiranje s povije-

snim prostorom. Male oznake i diskretna tumačenja takvih mjesta koja potiču na razmišljanje stvaraju osjećaj pripadnosti kraju i temelje ga ne samo na emocijama već i na poznavanju određenih činjenica i pojava.

Gospodarski i kulturni razvitak lokalnih zajednica u Hrvatskoj, posebice onih u regijama koje su bile izrazito napadnute tijekom rata ili okupacije, ovisit će dobrim dijelom i o kvaliteti muzejskih aktivnosti. Muzeji će ponovno moći odigrati ulogu generatora kulture i katalizatora u stvaranju nove svijesti o vlastitom kulturnom obzoru u ljudi koji su pretrpjeli goleme gospodarske i kulturne štete, fizičke i duševne boli i patnje tijekom ratnih godina. Držeći se one latinske *primum vivere deinde philosophare* (najprije živjeti, a potom filozofirati), logično je da će uspostavljanje pune muzejske djelatnosti i stimuliranje njihova rada uslijediti tek nakon što se osiguraju temeljni uvjeti za život i rad. Međutim, logika muzejskog posla omogućuje i provizorna rješenja, koja će tijekom procesa rada i obnove kuća i gospodarstava ljudima omogućiti izvjestan oblik opuštanja, a time i utemeljivanje novog zajedništva pomoću sakupljanja i tumačenja vrijednosti koje su se sačuvala i koje će nanovo oživjeti. To rade crkvene zajednice, stimulirajući okupljanje, suživot i obnovu crkvenih zgrada. One razvijaju jedan od oblika duhovnog zajedništva, koji je u Hrvatskoj utemeljen na vjekovnoj tradiciji. Muzeji bi pak trebali komplementarno razvijati druge oblike koji bi stimulirali prikupljanje, očuvanje, proučavanje i komuniciranje materijalne kulture radi uspostave i očuvanja kulturnog identiteta zajednice. Oni bi tako postupno postajali jezgrom kolektivnog pamćenja određene sredine. Tu čak nije odlučujuća ni kvaliteta sakupljenog materijala. Ona će s vremenom rasti i nadopunjavati se. Važno je imati i čuvati vlastita vjerodostojna svjedočanstva, koja će ljudima govoriti o njima samima na način koji će ih poticati na zajednički život. Običan predmet, krhotina, ostatak, fotografija, pismo, pribor ili ukras mogu svjedočiti o životu ljudi na određenom tlu. I raznolikost je kvaliteta koja će se očitovati u muzejskoj zbirci. Naravno – velike stvari poput umjetnina, velikih arheoloških nalaza, raskošnog inventara kuća i crkava, bogatih narodnih nošnji i sličnih reprezentativnih predmeta nose u sebi privlačnost. Ljudi se vole okupljati i identificirati s velikim vrijednostima. To nije sporno. Međutim, to nije uvijek moguće imati. Stoga treba tražiti veličinu i u malenim stvarima, potvrđivanje i vezanost u svakodnevicu, koja će prenesena u muzejski medij postati pravim svjedočanstvom vremena.

Školovanje muzejskog osoblja temelji se uglavnom na poznatim premisama muzejskoga rada. U posljednje se vrijeme programi školovanja proširuju na jednoj strani sve širim teorijskim, sociološkim i filozofskim pristupom muzeologiji i muzejskom poslu, a na drugoj strani sve profinjenijim oblicima praktičnog rada. I jedno i drugo opredjeljenje ima podlogu u strukturi muzejskog posla. Muzeologija se postupno razvija u samostalnu akademsku disciplinu i time uz vlastiti razvoj razvija nove metode i pristupe muzejskom konceptu. S druge pak strane tehnologija istraživanja, čuvanja i fizičke zaštite predmeta, kao i mogućnosti komuniciranja s publikom na različite načine otvaraju potrebu sve detaljnijeg upoznavanja studenata s načinima i mogućnostima takvoga rada. Sa stajališta pak muzejskog poslanja, uočljivo je sve čvršće vezanje muzejskih institucija uz procese globalne zaštite povijesnih zgrada i cjelina, kulturnog i prirodnog krajolika. Muzeološka interpretacija kulturne baštine postaje sve traženija.

U kontekstu ovih procesa izrazito je važno napomenuti da smo mi u Hrvatskoj osjetili nedostatke u znanju – a time i u školovanju – muzejskog osoblja da odgovori na zadatke i izazove koji su se pred muzejsku djelatnost u cjelini postavili tijekom i

nakon Domovinskog rata. Mi smo razmjerno uspješno evakuirali dobar dio muzejske građe s opasnih i ratom pogođenih krajeva, ali smo dobili premalu potporu, ili pak nismo dovoljno jasno isticali potrebu kvalitetnog pohranjivanja te građe na novim lokacijama. Mi danas vraćamo muzejski materijal u mjesta iz kojih je evakuiran, ali nedostaje dovoljna potpora lokalnih vlasti za ponovnim aktiviranjem muzejskih institucija. Muzejsko se osoblje na tradicionalan način bavi svojim poslom. Nema dovoljno inicijativa i pothvata koji bi upozorili da izmijenjena situacija traži promjenu načina rada, u prvom redu prikupljanja građe i komuniciranja njezinih poruka. Stoga je naša zadaća uspostava kratkih intenzivnih tečajeva za osoblje lokalnih muzeja, na kojima bismo trebali osvježiti teorijska i praktična znanja o temi sabiranja danas za sutra, kao i o temi kako muzejskom komunikacijom ostvarivati novu zavičajnost. Istodobno bi u naše nastavne programe na studiju muzeologije trebalo unijeti sadržaje koji bi trebali odgovoriti na pitanje: »Kako pomoći ljudima da nađu svoj identitet u promijenjenoj ili potpuno novoj prirodnoj, kulturnoj i društvenoj okolini?« Hitnost ovog sadržaja postala je potpuno jasna nakon ratnih razaranja u našoj zemlji, golemih preseljavanja i migracija stanovništva, potpuno nove izgradnje srušenih povijesnih naselja i nestanka stoljetnih repera koji su ljudima pokazivali što su i odakle su. Školovanje mora novim generacijama muzejskih stručnjaka omogućiti da odgovore i na ova pitanja i izazove.

LITERATURA:

- *** (1993). **Cultural Heritage of Croatia in the War 1991/92**. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Maroević, I. (1986). **Identity as a Constituent Part of Museality**. ICOFOM Symposium "Museology and Identity", Buenos Aires (1986). ICOFOM STUDY SERIES/ISS. (10:183-188).
- Mensch, P. van (1984). Symposium: **Collecting today for tomorrow**. Basic paper. Leiden: ICOFOM STUDY SERIES/ISS. (6:18-23).
- Mensch, P. van (1992). **Towards a Methodology of Museology**. Doktorska disertacija – rukopis.

MUSEUMS AND THE DEVELOPMENT OF LOCAL COMMUNITIES IN THE AFTER-WAR CROATIA

Ivo Maroević

Faculty of Philosophy Zagreb

Summary

During the recent war in Croatia a great deal of natural and cultural environment as well as economic and infrastructural objects have been heavily damaged. The environment has changed drastically. Great sufferings and numerous human victims have been increased by resettling and the loss of home. At the same time, the processes of transition, privatization and organizing of the new state structure have been at work. The loss of traditional geographic and social environment and the coming back to the home which often does not exist any more and which is reduced to a new ready-made house with the new ready-made furniture give rise to specific problems in the development of local communities in nearly all Croatian regions. Similar problems also arise when people settle down in the areas where other people lived before.

As one of the bearers of local cultural identity, the museum will play an important role in the reintegration of people into their original environment and in the formation of a new identity. Museum collections will be first formed of those things that can contribute to the feeling of solidarity, which is especially true of communities where such collections either do not exist or have never existed. Those museums which existed in the past are coming back into their communities and are resuming their activities. They are to collect new materials to witness about the changes that have taken place in their natural, social and cultural environment. Visiting exhibitions, the social events such as exhibition openings, the reconstruction of historical buildings and new ways of communicating tradition will give rise to new social interactions. The great value of small things and their connection with everyday life will be affirmed. Transposed in the museum, these things are going to become entire witnesses of their time.

Keywords: *Croatian defensive war, local community, museum*

MUSEEN UND DIE ENTWICKLUNG LOKALER GEMEINDEN IM NACHKRIEGSKROATIEN

Ivo Maroević

Philosophische Fakultät Zagreb

Zusammenfassung

Der Krieg, der in der ersten Hälfte der 90er Jahre Kroatien heimsuchte, beschädigte zum großen Teil auch die Umwelt – Natur und Kultur, Wirtschaft und Infrastruktur. Das Aussehen der Landschaft änderte sich drastisch. Große Leiden und viele Menschenopfer wurden durch die Umsiedlungen und der Verlust der Heimat noch potenziert. Zur gleichen Zeit finden die Transition, die Privatisierung der Wirtschaft und der Prozeß der neuen Staatsbildung statt. Der Verlust der traditionellen geographischen und sozialen Umwelt und die Rückkehr in die Heimat, die es oft nicht mehr gibt und die am häufigsten auf ein typisiertes Haus mit typisierten Möbelstücken reduziert wird, wie auch die Ansiedlung neuer Regionen, wo früher andere Menschen lebten, lassen neue Probleme bei der Entwicklung lokaler Gemeinden in fast allen kroatischen Regionen aufkommen.

Die Museen als Träger der lokalen Kulturidentität werden bei der Reintegration dieser Menschen und bei der Gestaltung einer neuen Identität eine wichtige Rolle spielen. Die Museumssammlungen werden dort, wo es sie nicht gibt oder nicht gab, von den Objekten bestehen, die zum Solidaritätsgefühl beitragen. Die früher bestehenden Museen kehren in ihre Ortschaften zurück und beginnen erneut aktiv zu sein. In denen wird das Material gesammelt, das von den Veränderungen in der aus Natur, Gesellschaft und Kultur bestehenden Umwelt zeugen wird. Gastaustellungen, Eröffnungen von Ausstellungen und die Einrichtung bestimmter historischer Lokalitäten wie auch das Kommunizieren der Tradition werden zu neuen zwischenmenschlichen Interaktionen führen. Die Größe kleiner Dinge und ihre Gebundenheit an den Alltag werden behauptet. Wenn sie in das museale Medium übertragen werden, werden sie zu den richtigen Zeitzeugen.

Grundbegriffe: *kroatischer Verteidigungskreis, lokale Gemeinde, Museum*